

ਸਰਬੱਤ ਖ਼ਾਲਸਾ

Sarbat Khalsa

ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ

ਪੰਚ-ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਜੁਗਤਿ

10 ਸਿਤੰਬਰ 2025

ਵਿਸ਼ਯ: ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦੁਰ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇ 350 ਵਰ੍ਹੇ – “ਸ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਦੀ ਚਾਦਰ”, ਮਾਨਵਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰੱਖਕ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਨਾਇਆ ਜਾਵੇ

ਪ੍ਰਿਯ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਜੀ,

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦੁਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇ 350 ਵਰ੍ਹੇ ਪੂਰੇ ਹੋਣੇ ਦੇ ਸਮਰੋਹ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਡਾ ਨੈਤਿਕ ਕਰਤਵਿਯ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਘਟਨਾ ਨਾ ਮੰਨੀਓ, ਬਲਕਿ ਮਾਨਵਾਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਅਭਿਵਿਯਕਤੀ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੀ ਰੱਖਾ ਦੀ ਜੀਵੰਤ ਵਿਰਾਸਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਯਾਦ ਕਰੋ। ਸਮਕਾਲੀਨ ਕਵਿ ਸੇਨਾਪਤਿ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ – “ਪ੍ਰਗਟ ਭਏ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦੁਰ। ਸਗਲ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਪੈ ਛਾਪੀ ਚਾਦਰ” – ਅਰਥਾਤ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮਾਨਵਤਾ ਦੀ ਛਾਇਆ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਰੋਹ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਤੋਂ ਟਕਰਾਵ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਜੁਲਮ, ਜ਼ਬਰਨ ਧਰਮ-ਪਰਿਵਰਤਨ ਅਤੇ ਰਾਜਤੰਤਰ ਦੇ ਦਮਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਸੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਤਰਕ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਭਾਜਨਕਾਰੀ ਜਾਂ ਇਸਲਾਮੋਫ਼ੋਬਿਕ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨਾ ਹੋਵਾਂ, ਜੋ ਇਸ ਸਚਾਈ ਨੂੰ ਵਿਕ੍ਰਿਤ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੀ ਸਾਰਵਭੌਮਿਕ ਰੂਹ ਨੂੰ ਕਮ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਸੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ, ‘ਸਰਬਤ ਖ਼ਾਲਸਾ ਜਥੇਬੰਦੀ’ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ‘ਇੰਡੀਅਨ ਇਸਲਾਮਿਕ ਸੈਂਟਰ’ ਦੁਆਰਾ 24 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਆਯੋਜਿਤ ਸਿੱਖ-ਮੁਸਲਿਮ ਏਕਤਾ ਕਾਰਜਕ੍ਰਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਤਿਹਾਸ ਅਸੀਂ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਇੱਕ ਕ੍ਰੂਰ ਸ਼ਾਸਕ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਸੱਚੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਭਾਈਆਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰਵਾਈ, ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਸ਼ਾਹਜਹਾਂ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕਰਵਾਇਆ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁੱਟ ਕੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਗ਼ੈਰ-ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਠੱਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ। ਧਿਆਨ ਦੇਣੇ ਯੋਗਿਯ ਹੈ ਕਿ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਖ਼ਤਰੇ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸੈਨਿਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ, ਜੋ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੀ ਸੇਨਾ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਸੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ (ਸ਼ੂਦਰ) ਦੋਹਰੀ ਲੂਟ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ— ਰਾਜਤੰਤਰ ਦੇ ਜੁਲਮ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਦਮਨ ਦੇ ਕਾਰਨ।

ਇਸੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਸ਼ਾਂਤਿ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ, 1671 ਵਿੱਚ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਇਫ਼ਤਿਖ਼ਾਰ ਖ਼ਾਨ ਨੇ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਪੰਡਿਤਾਂ ਨੂੰ ਅਤਿਆਚਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਵੈਦਿਕ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਪੰਡਿਤਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੀ। ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਮੰਨਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸਲਾਮ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਰਤਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਅਸਰ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੈਣਗਾ। ਪਰੰਤੂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਦਵਾਨਗੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਜਪੂਤ ਸ਼ਾਸਕ ਜਾਂ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ, ਕਰੁਣਾ ਜਾਂ ਨਿ:ਸਵਾਰਥ ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੰਡਿਤ ਕ੍ਰਿਪਾ ਰਾਮ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਰਾਜਪੂਤ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਬਲਕਿ ਆਨੰਦਪੁਰ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨੇ ਗਏ। ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦੁਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦਾ ਮਾਰਗ ਚੁਣਿਆ— ਆਪਣੇ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਲਈ, ਚਾਹੇ ਵੱਡੇ ਵਿਰੋਧੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਹੀ ਕੀ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਸ਼ਹਾਦਤ ਮਾਨਵ ਅੰਤਰਾਤਮਾ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦਾ ਸਰਵੋੱਚ ਉਦਾਹਰਣ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸੁੱਚੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣੇ ਸਨ।

“ਭੈ ਕਾਹੂ ਕੌ ਦੇਤ ਨਹਿ, ਨਹਿ ਭੈ ਮਾਨਤ ਆਨ। ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸੁਨਿ ਰੇ ਮਨਾ, ਗਿਆਨੀ ਤਾਹਿ ਬਖਾਨ॥” (ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ, ਪੰ. 1427)

ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਨੋਏਲ ਕ੍ਰਿਸਟੀਨ (ਕੈਲਿਫ਼ੋਰਨੀਆ ਵਿਸ਼ਵਵਿਦਿਆਲਯ) ਨੇ ਸਹੀ ਕਹਾ ਹੈ: “ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦੁਰ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿੱਚ ਮਾਨਵਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਸੀ।”

ਸਰਬੱਤ ਖ਼ਾਲਸਾ

Sarbat Khalsa

ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ

ਧੰਚ-ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਜੁਗਤਿ

इन्हीं दमनकारी परिस्थितियों में गुरु गोबिंद सिंह जी ने आनंदपुर साहिब में सिखों को जात-पात से ऊपर उठकर तलवार धारण करने और युद्धकला सीखने का आदेश दिया। यह केवल सैन्य कदम नहीं था, बल्कि एक सामाजिक क्रांति भी थी, जिसने जातिगत बंधनों को तोड़ा और दलित-शोषित लोगों को जुल्म के खिलाफ़ खड़े होने की शक्ति दी। नज़दीकी पहाड़ी राज्यों के राजपूत शासक, सिख शक्ति-सशक्तिकरण से ईर्ष्या करके, सबसे पहले सिखों पर हमला करने वाले बने। उन्होंने औरंगज़ेब को भड़काया और उसके साथ मिलकर गुरु साहिब पर आक्रमण किए। इन युद्धों के कारण गुरु साहिब, गुरु-परिवार और सिखों को अपार कठिनाइयों का सामना करना पड़ा।

दुःख की बात है कि आज भी हम वही अत्याचार होते देख रहे हैं। पिछड़े वर्ग, धार्मिक अल्पसंख्यक, मानवाधिकार कार्यकर्ता और निष्पक्ष पत्रकार आज भी दमन का शिकार हैं और उन्हें चुप कराया जा रहा है। औरंगज़ेब की विरासत आज की तानाशाही रूपों में गूंजती सुनाई देती है।

इसलिए गुरु तेग बहादुर साहिब जी की 350वीं शहादत की याद सिर्फ़ एक औपचारिकता नहीं होनी चाहिए। सिखों को अन्याय के खिलाफ़ दबे-कुचले वर्गों के साथ खड़ा होना होगा और गुरु साहिब की “सृष्टि की चादर” की विरासत को अपने जीवन में आत्मसात करना होगा।

गुरमत से मार्गदर्शन लेकर, कौम के हित में,

ਪੰਜ ਪ੍ਰਧਾਨਿ ਕਾਊਂਸਿਲ:

ਸ. ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ (ਵਿਕਟੋਰਿਆ, ਕਨਾਡਾ), ਸ. ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀਪੀ (ਬਹਰੀਨ), ਡਾ. ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਸਿੰਘ (ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ), ਗ੍ਯਾਨੀ ਅਮ੍ਰਤਪਾਲ ਸਿੰਘ (ਲੁਧਿਆਨਾ), ਸ. ਸਤਬੀਰ ਸਿੰਘ (ਦਿੱਲੀ)।